

U bajkovitom svijetu Ivane Brlić-Mažuranić

Brankica Grgac i Sandra Bubalo, odgajateljice
Dječji vrtić Leptir, Zagreb

Kako djeci približiti djela hrvatske književne baštine, pitanje je kojim su se bavile odgajateljice dječjeg vrtića Leptir u svojem radu. Istražujući život i djelo naše slavne spisateljice, djeca ovog vrtića učila su o našoj kulturi i tradiciji.

Proteklih godina svakodnevno smo djeci čitale priče. Zajednički smo ih doživljavali i istraživali primjenjujući pritom integrirani pristup kurikulumu. Djeca su pokazivala značajan interes za knjige, priče i dramatizacije, ali isto tako i nedostatak osjećaja za vrijednost knjige i njihovo primjereno korištenje i čuvanje. Pokazalo se da djeca češće imaju doticaj s djelima stranih autora pa smo im odlučile približiti djela bogate hrvatske književne baštine. Odlučile smo približiti djeci djela Ivane Brlić-Mažuranić, naše najpoznatije dječje spisateljice, 'hrvatskog Andersena'. Zanimalo nas je, između ostaloga, kako će djeca prihvatiti njezin specifičan stil pun arhaičnih riječi i neobičnih likova inspiriranih izvornim narodnim pričama. Našle smo se pred izazovom: *Kako djeci približiti književna djela i pobuditi interes i ljubav za pisanu riječ?* Istraživale smo i otkrivale različite metodičke pristupe i postupke. Kad smo im prvi put ponudile priču 'Šuma Striborova', Janko je rekao: *To mi je mama čitala i to mi je bez veze.* Malo smo se pokobile, ali druga djeca su bila zainteresirana pa smo ipak započele s čitanjem ove zahtjevne priče. U knjigama priča Ivane Brlić-Mažuranić djeca su pronašla obiteljske

fotografije spisateljice. Bile su im posebno zanimljive jer su zamijetila neobičnu odjeću članova njezine obitelji, kao i neobičan interijer u kojem su živjeli. Pitanja koja su djeca postavljala usmjerila su nas na istraživanje života spisateljice i života u nekim hrvatskim krajevima općenito, krajem 19. i početkom 20. stoljeća.

Ivanin kutak

Dogovarali smo se što želimo istražiti, otkrivati, naučiti i što ćemo činiti. Nedostajao nam je prostor u kojem bismo mogli istraživati i 'proigravati' čudesan svijet Ivane Brlić-Mažuranić. Naša ideja djelovala je na roditelje koji su, potaknuti razvojem aktivnosti, započeli s donošenjem starog namještaja, odjeće, obuće, drvenih i porculanskih ukrasa, posuđa... Tako je nastao *Ivanin kutak* u kojem su djeca oživljavala likove iz spisateljčina života. Igre uloga i različita literatura potaknuli su djecu na izradu slikovnica. *Centar početnog čitanja i pisanja* imao je posebnu važnost u našoj sobi dnevnog boravka jer smo upravo tu, primjereno dobi djece u 6. i 7. godini života, nudili mnoštvo poticaja usmjerenih razvijanju i uvježbavanju grafo-motoričkih sposobnosti, kao i poticaja

za razvijanje predčitačkih vještina. Tu je nastao naš rječnik arhaizama koji je sadržavao nepoznate riječi, njihova tumačenja i crteže. U *stolno-manipulativnom centru* često smo nudile likove lutaka iz Ivaninih priča. Djeca su ih sama izrađivala iz prirodnih materijala. Tako smo poticale i razvoj dječjeg govornog stvaralaštva. Osmislili smo i izradili dvije društvene igre od kojih jednu smatramo posebno važnom jer u njoj nema pobjednika i pobjeđenih. Djeca je igraju zajedno, odgovarajući na pitanja iz sadržaja priče 'Šuma Striborova' i tako pomažu baki doći do cilja. Osmišljavanje i igranje ovakve igre ima višestruku vrijednost jer potiče suradnju, pridonosi razvoju pamćenja i sposobnosti razumijevanja složenije literature. U *likovnom centru* su zastupljene različite teme i tehnike, poput crtanja ugljenom i olovkom, flomasterima, slikanje vodenim bojama, temperama i laviranim tušem... U *centru građenja* djeca su konstruirala i gradila različite objekte koje su pronalazili u pričama (npr. Legengrad, Striborov dvorac...). Ponekad bi ta igra prerastala u dramatizaciju određene priče. Igre u *obiteljskom centru* bile su usko vezane s igrama u *Ivaninom kutku*. Obično je *obiteljski centar* bila kuća neke Ivanine prijateljice i sl. Kako se projekt razvijao, javila se i potreba stvaranja prostora za pričanje priča.

U svijetu bajki

U to vrijeme prisustvovala smo seminaru kojeg je vodila Jasna Held, profesionalna pripovjedačica narodnih

istražujemo i stvaramo

U Ivaninom kutku djeca oživljavaju likove iz spisateljičina života

U Centru početnog čitanja i pisanja nastaje naš rječnik arhaizama

Likovi iz Ivaninih priča zaposjeli su stolno-manipulativni centar

priča i bajki. Neka saznanja s tog seminara iskoristile smo stvarajući *Svijet bajki* – naše mjesto pričanja priča. Izabrale smo primjeren predprostor sobe dnevnog boravka. Zavjese koje su visjele sa stropa i osiguravale miran kutak omogućile su poseban ugođaj za priču. Leonardo je rekao: *To je senzacionalno!* Ugođaju je pridonijela i tkanina koja se slagala u krug na podu, kao i svjetlost svijeće. Tkanine i svijeća djeci su bile znak: *Vrijeme za pričanje priča*. Gotovo uvijek u aktivnost su se uključivala sva djeca. Tri mjeseca je trajala ova fascinacija bajkovitim likovima Ivane Brlić-Mažuranić, a potom smo se počeli baviti narodnim pričama i bajkama. Naš stručni tim dogovorio je posjet školskoj knjižnici Osnovne škole *Sesvete*. Najavljen je dolazak djece koja *puno* znaju o spisateljici Ivani Brlić-Mažuranić. Knjižničarka se pripremila za naš dolazak, no unatoč tome, iznenadilo ju je znanje djece o životu i djelima spisateljice.

U knjižnici smo saznali kako se knjige sortiraju, obilježavaju i na koji način se posuđuju. Nakon posjeta osmislili smo knjižnicu u našoj sobi. Tu su djeca posuđivala knjige, nosila ih kući i čitala ih s roditeljima. Navika čitanja priča ustalila se i u obiteljskom okruženju.

Od početka projekta djeca su stvarala svoje slikovnice. Prvotno, to su bile slikovnice na temu Ivaninih priča, a kasnije su se mjesta i likovi ispreplitali u novim i neobičnom slikovnicama. Pri kreiranju likova i događaja ispreplitao se tradicijski i suvremeni pristup izradi slikovnica. Neka su djeca svoje priče pisala na pisaćim strojevima i tako je nastala prava mala tiskara. Franka se pišući tekst slikovnice nije mogla dosjetiti slova *NJ*. Stoga ga je potražila na tipkovnici računala. Osobito nas je veselila vlastita proizvodnja recikliranog papira kojeg smo upotrijebili za izradu slikovnica.

I što reći na kraju?

Istražujući život i djelo naše slavne spisateljice, puno smo naučili o našoj kulturi i tradiciji. Upoznali smo mnoge neobične likove i situacije iz djela Ivane Brlić-Mažuranić, te narodnih bajki i priča. Projekt je djeci donio višestruke koristi na raznim područjima učenja i razvoja, a najdragocjenijim rezultatom ovog bavljenja bajkovitim svijetom priča Ivane Brlić-Mažuranić smatramo kod djece razvijen interes za pisanu riječ, za hrvatsku književnu baštinu i knjigu općenito.

Odgoj uz pomoć pisane riječi

Ljubav prema knjizi potrebno je njegovati već od sasvim rane dobi. Kako uz pisanu riječ odrastaju djeca dječjeg vrtića *Budućnost*, pročitajte u članku pedagoginje Renate Karaman.

U Dječjem vrtiću 'Budućnost' njegujemo književni izraz od najranije dobi. Djeci se čitaju priče, bajke, basne, recitiraju stihovi, izvode priče i pjesme u pokretu, procesne drame te čitaju kvalitetne i raznovrsne slikovnice

primjerene njihovoj dobi. U jasicama se djetetu nudi slikovnica koja je više nalik na igračku. Dijete je opipava, gužva, miriše, stavlja u usta, stimulirajući pritom sva senzorna osjetila. Slikovnice koje koristimo kod djece

Renata Karaman, pedagoginja
Dječji vrtić *Budućnost*, Zagreb

rane dobi su od različitih materijala: krpene, gumene, plastične, spužvaste, mekane i savitljive ili krute i kartonske, zvučne, mirisne. Mogu poticati djecu na različita taktilna istraživanja (opipavanje, gužvanje, glađenje, lupkanje...), vizualna (promatranje, uspoređivanje...), olfaktivna, auditivna (oslušivanje, uspoređivanje, razlikovanje). Slikovnice djeca mogu sastavljati u maštovite oblike, sklapat i rasklapati po želji, pojedini likovi se mogu izvlačiti ili umetati. Na taj način